

Zerubbabel

‘In Babel verwekt’ – dat is de naam van één van de interessantste personen uit de na-Babylonische tijd. Zijn naam spreekt van de vernedering van het huis van David. Zijn vader is Sealthiël (Ezra 3:2) – ‘Ik heb God gebeden’. Hij was een zoon van het gebed, evenals Samuël, zeshonderd jaar eerder. Zijn naam gaat in het Boek Ezra schuil achter zijn ambtelijke aanduiding en titel – wel te verstaan, als vazal van de Perzische koning.

God had in Zijn toorn “de gehele hoorn van Israël afgehouden” (Klaagliederen 2:3). En nu wordt vijftien jaar later dit kind in Babel geboren dat als zevenendertigjarige man één van de leiders bij de terugkeer van de joden uit Babel zal zijn. God doet zo, volgens Ezechiël 29:21, “de hoorn van het huis Israëls uitspruiten”. In de lijst van de hoofden van de vaders in Ezra 2 wordt hij bij zijn naam Zerubbabel genoemd (vers 2). In hoofdstuk 1:8 worden hem als stadhouder onder de naam Sesbazar de vaten van het huis des HEEREN toegeteld. Uit vers 11 blijkt dat hij de leiding over de terugtocht heeft.

In hoofdstuk 2:63 vinden we hem onder de naam Hattirsátha, zijn titel als stadhouder. Wonderlijke naam! ‘Hat’ is het Hebreeuwse lidwoord, ‘Tirsátha’ de Chaldeeuwse titel: ‘de strenge of eerbied eisende heer’. Toen twintig jaar later Nehemia naar Jeruzalem kwam, droeg hij deze titel als opvolger van Zerubbabel (Nehemia 8:10). Enerzijds is het gezag onder de koning Kores, maar anderzijds gezag dat door het joodse overblijfsel werd erkend, in het Hebreeuwse lidwoord.

Als Hattirsátha, als stadhouder geeft Zerubbabel in dit vers 63 een bevel. Het is de enige keer in de Schrift dat we een uitspraak van hem vinden. Naar de mens gesproken was het een harde uitspraak en eveneens een uitspraak over een terrein dat niet onder zijn verantwoordelijkheid viel, maar onder die van de hogepriester Jésua.

In vers 59 is ons duidelijk dat er mensen mee optrekken “naar Jeruzalem en Juda” (vers 1) die niet konden bewijzen dat zij uit Israël waren. Onder hen waren kinderen van de priesters die in hun ijver en toewijding nog verder gaan en gaan zoeken of ze in de priesterlijke geslachtsregisters staan (vers 61–62). Wat een hart voor de zaak van de Heere! Een verre, gevaarlijke reis maken en dan nog gaan zoeken – niet naar een beloning, maar – naar een plaats in de dienst van God! Toch worden ze als onreinen van het priesterschap geweerd en wordt hun door Hattirsátha, ofwel Zerubbabel, verboden van de heiligste dingen te eten (vers 63).

We zouden tegenwoordig zeggen: ‘Dat is een strenge broeder die weinig van het begrip genade verstaat. Bovendien één die maar eens naar zichzelf moet kijken! Door genadige voorzieningen van God als erfstamhuwelijk en leviraats- of zwagerhuwelijk is hij in de geslachtslijn van Salomo, de koninklijke lijn, gekomen. En díe bemoeit zich met zaken waarvoor de hogepriester Jozua bevoegdheid heeft en die hij daarom aan hem moet overlaten!’

Pardon: als er ooit één echte zoon van David was, was het deze Zerubbabel wel! Hij realiseert zich dat ze in zulke hachelijke zaken als over de rechten van het priesterschap beschikken even machteloos tot besluitvorming zijn, als David in de dagen van zijn vervolging door Saul was. Toen kon hem geen groter geluk ten deel vallen dan de komst van de priester Abjathar naar Kehila, “met de efod in zijn hand” (1 Samuël 23:6). Hoe dankbaar heeft hij daarvan gebruik gemaakt (hoofdstuk 23:9 en 30:7)!

We verwijzen nog naar 1 Kronieken 9:19 en 31. Korachieten waren betrokken bij de tempeldienst – mensen, horend bij de teruggekeerden of bij de nog te Jeruzalem of in de omstreken daarvan wonenden. Hoe zal hun zang van Psalm 43 de volle instemming van Zerubbabel hebben gehad: “Zend Uw licht en Uw waarheid (Urim en Thummim), dat die mij leiden; dat zij mij brengen tot de berg Uwer heiligheid, en tot Uw woningen” (vers 3).

Voor de toepassing verwijs ik alleen naar 1 Korinthe 4:5. “Oordeelt daarom niets vóór de tijd, totdat de Heere komt”. Die Urim en Thummim waar Zerubbabel op wachtte, is er nu na meer dan vijftienghonderd jaar nog niet – die komt straks met de vervulling van Zacharia 6:12–13. Voor ons is de vervulling als Hij straks voor Zijn rechterstoel “wat in de duisternis verborgen is aan het licht zal brengen (de Urim) en de overleggingen van de harten openbaar maken zal (de Thummim); en dan zal een ieder zijn lof hebben van God”.

Het is een bijzondere man, deze ‘Hattirsátha’, de stadhouder van Kores in Jeruzalem. Als hij in Jeruzalem is aangekomen, is zijn eerste daad het uitvaardigen van een verbod, zoals we zagen in Ezra 2:63. Waar de Urim en de Thummim er niet meer waren, zijn Jésua en Zerubbabel niet lamgeslagen.

De fundamenten van het brandofferaltaar dat voorheen in de voorhof van de tempel stond, liggen daar nog. En op die fundamenten vestigen zij niet een nieuw altaar, maar het oude (Ezra 3:2–3). Weer is Zerubbabel een ware zoon van David die in 1 Kronieken 22:1 zegt: “Hier zal het brandofferaltaar voor Israël zijn”.

Wat een verschil is er anderzijds in de oorzaak van vrees bij beiden! David was “verschrikt voor het zwaard van de engel des HEEREN” (1 Kronieken 21:30); bij Zerubbabel was “verschrikking, die over hen was, vanwege de volken der landen” (Ezra 3:3). In de vorige versie van lied 73 uit de bundel ‘Geestelijke liederen’ zongen de gelovigen:

*'k Ga mijn weg in vreze,
schijnbaar als een weze
die voor 't minste schrikt.*

Zó hebben zij geestelijk het altaar op z'n fundamenten mogen vestigen. Broeder Bellet betuigde dat hij de Heere dankbaar was dat Die hem voor grote verdrukking ter wille van Zijn Naam had bewaard, want hij wist dat hij 'geen martelarenbloed had'.

Dan krijgen we de geschiedenis van de herbouw van de tempel die met heel veel tegenstand van de "tegenpartijders van Juda en Benjamin" gepaard gaat (Ezra 4:1). De schrik uit hoofdstuk 3:3 was niet op verbeelding gegrond.

Weer is Zerubbabel een ware zoon van David. De hervatting van de tempelbouw wordt geestelijk gesteund door de profeten Haggai en Zacharia (Ezra 5:1). Zo stond destijds het hele tempelinitiatief van David onder de beademing van profetendienst: Samuël (1 Kronieken 9:22), Nathan (2 Samuël 7:1-17), Gad (2 Samuël 24:18-19 en 1 Kronieken 21:18-19 en 22:1). Wat belangrijk ook voor ons! Bouwen aan het (geestelijke) huis van God, door de Heere gebruikt worden om zielen toe te voegen, is alleen een duurzaam werk als het gepaard gaat met de ontvouwing van "profetische Schriften" (met name van het Nieuwe Testament; Romeinen 16:26). Een goed evangelie brengen, bijvoorbeeld vanuit de Brief aan de Romeinen, maar dan in de nazorg aan de ziel de Bijbel dichtslaan bij hoofdstuk 5:12, leidt tot terugval van rust en vrede van de ziel.

Even gevaarlijk, ja, zelfs fataal, is de stelling die tegenwoordig zeer in zwang is: het evangelie dat Paulus brengt, is de waarheid, maar zijn overige voorschriften in zijn Brieven zijn tijdgebonden! Dat is hetzelfde als wanneer Jésua en Zerubbabel in Ezra 5:2 tot de profeten van God die hen ondersteunden, hadden gezegd: 'Goed bedacht, maar nu kunnen we het zelf wel verder klaren'.

Tenslotte is het goed, in verband met het geheel, met name bij het gemis van Urim en Tummim, nog te wijzen op het verhaal van Ezra 5:6-6:12. God voorziet in de noden en behoeften van de Zijnen, ook in een tijd waarin rechtstreekse aanwijzingen ontbreken. Maar dat niet op, wat men noemt, een eclatante wijze, niet op een manier die van uiterlijke pracht en praal is voorzien. God laat de dingen 'van onder het stof vandaan komen'. Er wordt gezocht in de bibliotheek in Babel, "waar de schatten waren weggelegd": niets te vinden! God leidt het zo dat de moed niet wordt opgegeven; en men gaat van Babel naar Medië. In het paleis van de koning in Achmetha wordt tenslotte een boekrol gevonden, daterend uit de begintijd van het koningschap van Kores dat door Babel werd erkend.

De boekrol is niet het in hoofdstuk 1 genoemde vrijlatingsedict. Het is een protocol betreffende de herbouw van de tempel. En volgens het decreet van Cyrus (= Kores) houdt nu Darius de hierin aangegeven maten aan. 'Ze tonen zijn onkunde aan, omdat ze niet meer met de symbolische getallen van de oorspronkelijke tempel overeenkomen (vergelijk Ezra 6:3 met 1 Koningen 6:2), zodat meer dan één gedachte van God als onder de nieuwe getallen begraven blijft'.

Wat een toonbeeld van uiterste zwakheid! Er is geen Urim die aanwijzingen geeft: daar ligt een decreet. Eerst een vergeefse zoektocht in Babel; en dan tenslotte een ten opzichte van de oorspronkelijk door God aan David gegeven voorschriften (1 Kronieken 28:11-19) totaal vertekend beeld.

Laten we dit nu projecteren op de geschiedenis van de gemeente van God. Professor Tischendorf maakte in 1844, 1853 en 1859 drie reizen om in het St. Catharinaklooster op de berg Sinai te speuren naar oude Bijbelmanuscripten. Tijdens zijn derde reis liet God hem de ontdekking van zijn leven doen: een kloosterbroeder – in wiens cel hij een afscheidsdronk accepteerde met het oog op zijn vertrek van de volgende dag – toonde hem in zijn cel, geknoopt in een rode doek, een compleet afschrift van het Nieuwe Testament in het Grieks, vijftienhonderd jaar oud.

Wat een gebeden, inspanningen en vermoeiende woestijnreizen waren aan deze ontdekking voorafgegaan! En hoeveel jaren van overschrijving, microscopisch onderzoek, tekstvergelijking met andere oude handschriften en opsporing van eventuele overschrijfcorrecties zouden er nog aan besteed worden! Had een machtig God hier ook geen 'Urim-aanwijzing' kunnen geven: 'Dáár ligt wat u zoekt, en als u het hebt gevonden: zó en zó alleen klopt het met Mijn geïnspireerde uitspraken'?

God heeft het niet gedaan. Maar met de ontdekking van dit handschrift, samen met de twee al eerder bekende oude handschriften uit de vierde en de vijfde eeuw, heeft Hij Zijn gemeente op aarde wél gewapend tegen alle bijbelkritiek die juist toen en ook daarna steeds weer de kop opstak, zodat we die aanvallen doeltreffend kunnen afslaan.

In Zacharia 4 wordt Zerubbabel ons als de tempelbouwer voorgesteld. De historische beschrijving hiervan vinden we in Ezra 3 tot en met 6.

Deze profetie voorzegt dus in Zacharia 4:9 wat we in Ezra verwerkelijk vinden: "De handen van Zerubbabel hebben dit huis gegrondvest, zijn handen zullen het ook voleinden". Vergelijk Ezra 6:15: "Dit huis werd voltooid op de derde dag van

de maand Adar”.

Ergens gaat hier de vergelijking van Zerubbabel met David mank, naar het schijnt. Nooit heeft David zelfs een begin kunnen maken met de tempelbouw, laat staan die voltooiën. Toch is er een prachtige overeenkomst: “... daar zich toch die zeven [Geesten van God] verblijden zullen, als zij het tinnen gewicht [= het paslood] zullen zien in de hand van Zerubbabel” (Zacharia 4:10).

Is dat niet dezelfde blijdschap die David door de Heilige Geest in 1 Kronieken 22 tot en met 29 heeft? Hij legt in die hoofdstukken als het ware het tinnen gewicht in de hand van zijn zoon Salomo.

En mag ik in gedachten èn David èn Zerubbabel in Openbaring 5:8 niet zien onder die vierentwintig oudsten, als het tinnen gewicht in handen van het Lam, staande als geslacht, wordt gelegd? De zeven Geesten van God zijn uitdrukkelijk bij deze blijdschap betrokken; vergelijk Zacharia 4:10 met Openbaring 5:6.

Tenslotte vinden we in Zacharia 4:11 Zerubbabel nog eens terug met Jozua, de hogepriester, als een takje van een olijfbom.

Eerst vinden we Jozua en Zerubbabel als twee olijfbomen. Nergens kan ik uit opmaken dat in vers 3 of in vers 11 al van olie sprake is die vanuit die twee bomen in de schaal (het oliekruikje) van vers 3 wordt gegoten.

Ze vertegenwoordigen voor God wat Israël eens was (Jeremia 11:16) en straks zal zijn (Hosea 14:7). Ze staan in vers 3 rechts en links van het oliekruikje, in vers 11 rechts en links van de kandelaar.

Van beiden, van de schaal en de kandelaar is nog niets te zien of te bemerken: dat komt pas straks in het duizendjarige rijk. Maar ze worden gezien als nú de rechten verkondigend en verdedigend van Hem Die hier op aarde de heerlijkheid van dat rijk zal vormen, zoals in Openbaring 11:3–6 de twee getuigen dat vlak vóór de komst van het rijk zullen doen.

In vers 12 gebeurt het echter wel: de twee takjes (twijgjes) van de olijfbomen ‘ontledigen zichzelf door de twee gouden pijpen van de gouden olie’ – of juister: van het goud.

Wonderlijke dingen! De gouden kandelaar, Christus, geeft zijn volmaakte licht vanuit de schaal, de Heilige Geest, in de zeven lampen: het zevenvoudige licht van Jesaja 11:2. Maar de takken, de twijgjes van de twee olijfbomen ontledigen zich van ‘gouden olie’, van het goud.

Eens stonden ze beiden, Jozua en Zerubbabel, te midden van een zwak, uit Babel teruggekeerd overblijfsel vóór God en Zijn getuigenis. Zij hebben hier op aarde kennis opgedaan van wat gerechtigheid van God is (het goud); niet volkomen, zoals wij er geen volmaakte kennis van hebben. Maar ik veronderstel dat er ook voor hen zo’n openbaring voor de rechterstoel van Christus zal zijn, evenals voor ons. Dan zullen zij en wij in volmaaktheid zien wat we daarin te kort zijn geschoten.

En dan zullen zij vanuit de hemel “goud” van zich gieten, ‘zichzelf van goud ontledigen’. Dat is niet alleen pure gerechtigheid, maar het komt van binnenuit. Het is geen nagepraat lesje in gerechtigheid. “Gerechtigheid zal van de hemel neerzien” (Psalm 85:12).

Dan zal Jozua zijn ‘wandelingen hebben’ op de galerijen van de nieuwe tempel, met de zonen van Zadok (Zacharia 3:7). Dan zal Zerubbabel het paslood voor die nieuwe tempel zuiverder kunnen stellen dan in Zacharia 4:10. Dan zal David, de knecht van de HEERE (Ezechiël 34:23–24 en 37:24–25), in nauw contact met de vorst van Ezechiël 44, 45 en 46, structuur geven aan een koningschap hier op aarde over een hersteld Israël.

Alle fouten, alle zonden die hier op aarde door hen zijn begaan, maar die voor God zijn beleden en geoordeeld, worden niet meer gedacht. Sterker nog, al de geheime kiemen van die zonden en wat nooit aan belijdenis is toegekomen, is in het licht van de rechterstoel van Christus zó openbaar en geoordeeld geworden dat èn David èn Jozua, de hogepriester, èn Zerubbabel slechts ‘zichzelf van goud kunnen ontledigen’ – tot zegen van hen die dan als wedergeborenen eerst het duizendjarige rijk en daarna de nieuwe aarde zullen bewonen.

Geve de Heere dat we ons deel straks met hen (of, nog juister: hun deel met ons; Hebréeën 11:39–40) mogen realiseren door, zoals Paulus, nu reeds “voor God openbaar” te worden (2 Korinthe 5:11), in het licht van de toekomstige dag van de openbaring zó te handelen en wandelen dat gewetens van andere gelovigen iets van die openbaring bemerken!